

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 4584/2022
12.05.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: др Драгише Б. Слијепчевића, председника већа, Јасмине Стаменковић, др Илије Зиндовића, Татјане Матковић Стефановић и Татјане Миљуш, чланова већа, у правној ствари тужиоца АА из ..., чији су пуномоћници Славица Глишић Полић, адвокат из ... и Снежана Станковић Цонић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије – Привредни суд у Ваљеву, коју заступа Државно правобранилаштво - Одељење у Ваљеву, ради накнаде материјалне штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Шапцу Гжрр1 500/2021 од 06.12.2021. године, у седници одржаној дана 12.05.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Шапцу Гжрр1 500/2021 од 06.12.2021. године, као изузетно дозвољеној.

Делимично се УСВАЈА ревизија тужене и **ПРЕИНАЧУЈУ** пресуда Вишег суда у Шапцу Гжрр1 500/2021 од 06.12.2021. године у делу става првог изреке и пресуда Основног суда у Лозници Прр1 496/19 од 11.10.2021. године у делу става првог изреке тако што се **ОДБИЈА** захтев којим је тужилац тражио накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року у поступку стечаја Ст 44/2010 који се води пред Привредним судом у Ваљеву, у износу од 66.444,00 динара.

У преосталом делу ревизија тужене се **ОДБИЈА** као неоснована.

ОДБИЈА СЕ захтев тужене за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Основног суда у Лозници Прр1 496/19 од 11.10.2021. године, ставом првим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име накнаде имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року у предмету Привредног суда у Ваљеву Ст 44/2010 плати 562.265,00 динара у року од осам дана од дана пријема преписа пресуде. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца у делу којим је тражио да се обавезе тужена да му исплати законску затезну камату на износ од 562.265,00 динара

почев од 30.09.2009. године па до исплате. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади на име трошкова парничног поступка 57.000,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде па до коначне исплате у року од осам дана од дана пријема преписа пресуде, док се захтев тужиоца преко досуђеног па до траженог износа од 75.000,00 динара одбија као неоснован. Ставом четвртим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова парничног поступка од 6.000,00 динара.

Пресудом Вишег суда у Шапцу Гжрр1 500/2021 од 06.12.2021. године, ставом првим изреке, одбијене су као неосноване жалбе тужиоца и тужене, а пресуда Основног суда у Лозници Прр1 496/19 од 11.10.2021. године потврђена. Ставом другим изреке, одбијени су као неосновани захтеви тужиоца и тужене за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној применом члана 404. ЗПП.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 72/11, 55/14, 87/18 и 18/20), Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужене ради уједначавања судске праксе. Наиме, наводи ревизије којима се оспорава висина штете, у коју је урачуната и законска затезна камата обрачуната конформном методом, по оцени Врховног касационог суда оправдава одлучивање о изјављеној ревизији ради уједначавања судске праксе, у светлу правног схватања о спровођењу извршења на основу извршне исправе донете применом неуставног прописа, усвојеног на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда одржаној 02.04.2013. године. Из тог разлога, на основу члана 404. став 2. ЗПП, одлучено је као у првом ставу изреке.

Испитујући побијану пресуду применом члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да ревизија тужене делимично основана (у усвајајућем делу одлуке о камати на главни дуг).

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, правноснажним решењем Привредног суда у Ваљеу Р4 Ст 731/2018 од 26.04.2018. године усвојен је приговор тужиоца па је утврђено да је у поступку стечаја над Х.К. „Вискоза“ а.д. „Целулоза“ ДОО Лозница, који се води пред Привредним судом у Ваљеу Ст 44/2010, повређено право на суђење у разумном року и наложено стечајном судији да у року од 4 месеца од дана пријема решења предузме све мере и радње потребне ради уновчења имовине стечајног дужника и да о предузетим мерама обавести председника суда у року од 30 дана. Стечајни поступак над наведеним привредним друштвом са већинским државним капиталом покренут је 11.06.2009. године. Закључком о листи потраживања Ст 10/09 од 30.09.2009. године у другом исплатном реду под редним бројем ..., утврђено је потраживање тужиоца у износу од 162.702,00 динара, у

четвртом исплатном реду под редним бројем ... у износу од 399.563,00 динара, укупно 562.265,00 динара у који износ је поред главнице у висини од 353.427,00 динара урачуната и приписана законска затезна камата од 208.838,00 динара, обрачуната до дана отварања поступка стечаја применом конформне методе. Према извештају повереника стечајног управника од 22.10.2020. године потраживање тужиоца износи 495.821,23 динара од чега главни дуг 353.426,00 динара а затезна камата до дана отварања поступка стечаја, обрачуната на главни дуг применом простог интересног рачуна износи 142.394,23 динара, тако да укупно новчано потраживање тужиоца након таквог обрачуна затезне камате износи 495.821,23 динара. Тужилац у стечајном поступку није наплатио своје потраживање.

На овако утврђено чињенично стање, нижестепени судови су о праву тужиоца на накнаду материјалне штете проузроковане повредом права на суђење у разумном року и одговорности тужене за тако насталу штету, одлучили правилном применом члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року.

Тужена одговара за штету када тужилац, бивши запослени код стечајног дужника, привредног друштва са већинским друштвеним или државним капиталом, без своје кривице није наплатио своје новчано потраживање из радног односа, а правноснажним решењем је утврђено да му је у том поступку повређено право на суђење у разумном року. Наводи ревизије да стечајни поступак није окончан и да ће тужилац своје новчано потраживање намирити у том поступку, нису од утицаја на правилност одлуке у овом спору. Утврђеном повредом права на суђење у разумном року, тужилац је стекао право да захтева од тужене накнаду материјалне штете у висини ненаплаћеног потраживања у стечајном поступку, без обзира на то што стечајни поступак још није окончан. Исплатом накнаде штете, тужена ступа у стечајни поступак на место тужиоца и у том поступку може наплатити своје потраживање у висини исплаћене накнаде материјалне штете.

Међутим, по оцени Врховног касационог суда, основни су наводи ревизије о погрешној примени материјалног права при одређивању висине штете.

Закључком стечајног суда Ст 10/09 од 30.09.2009. године тужиоцу је признато потраживање у одређеном новчаном износу у који је урачуната и приписана главници законска затезна камата обрачуната до дана отварања стечајног поступка применом одредбе члана 3. став 1. Закона о висини стопе затезне камате („Службени лист СРЈ“ број 9/01), важећег у време доношења означеног закључка. Том одредбом било је приписано да се обрачун дуга увећаног за затезну камату врши тако да се фиксна стопа од 0,5% множи износом главног дуга увећаног за камату по стопи из члана 2. тачка 1. тог закона применом конформне методе.

Одлуком Уставног суда Уз 82/2009 од 12.07.2012. године, објављеном у „Службеном гласнику Републике Србије“ број 73 од 27.07.2012. године, утврђено је да одредба члана 3. став 1. Закона о висини стопе затезне камате („Службени лист СРЈ“ број 9/01) у делу који гласи: „применом конформне методе, није у сагласности са Уставом. Након објављивања ове одлуке, у стечајном поступку је применом пропорционалне

методе (прост интересни рачун) обрачуната законска затезна камата на износ главног дуга стечајног дужника и утврђена је њена висина у износу од 142.394,23 динара.

Првостепени суд је досудио тужиоцу накнаду штете у износу утврђеном закључком стечајног суда од 30.09.2009. године. По становишту тог суда, имајући у виду садржину одредбе члана 60. Закона о уставном суду, означена Одлука Уставног суда не може се примењивати ретроактивно – на односе који су настали и правноснажно решени пре дана њеног објављивања, а у конкретном случају протекао је рок прописан чланом 61. тог закона (за измену коначног и правноснажног појединачног акта донетог на основу неуставног прописа).

Другостепени суд је одбио жалбу тужене прихватајући у свему разлоге нижестепеног суда.

Изложено правно становиште нижестепених судова, по схватању Врховног касационог суда није правилно.

Одредбом члана 60. став 3. Закона о Уставном суду прописано је да се извршење правноснажних појединачних аката, донетих на основу прописа који се више не могу примењивати, не може ни дозволити ни спровести, а ако је извршење започето, обуставиће се. У конкретном случају, Уставни суд није одредио начин отклањања последице насталих применом неуставне одредбе о начину обрачуна затезне камате применом конформне методе.

Обрачун камате конформном методом практично представља обрачун камате на камату, што није дозвољено јер је супротно начелу забране анатоцизма, садржаном у члану 279. став 1. Закона о облигационим односима и суштини законске затезне камате, која се од претпостављене штете претвара у новчану казну чија висина знатно премашује претрпљену стварну штету.

Одредбе о затезној камати су императивне природе, што значи да се код принудне наплате по службеној дужности примењује каматна стопа прописана законом за цео период у коме се камата обрачунава. У ситуацији када је главници приписана затезна камата обрачуната по методи која је проглашена неуставном, нужно је по службеној дужности извршити разграничење и поново обрачунати камату применом метода простог интересног рачуна, што је у конкретном случају и учињено у поступку стечаја тако што је камата на главни дуг прерачуната том методом и утврђена у висини од 142.394,23 динара.

Имајући у виду изложено, Врховни касациони суд је делимично усвојио ревизију тужене и преиначио пресуде нижестепених судова, тако што је одбио захтев за износ од 66.444,00 динара, као разлику између затезне камате обрачунате до дана отварања стечајног поступка применом конформне методе и затезне камате обрачунате до истог дана применом методе простог интересног рачуна и приписане главнице.

Из наведених разлога, одлучено је као у ставу другом изреке применом члана 416. став 1. ЗПП.

У преосталом делу ревизија тужене није основана, због чега је у смислу члана 414. став 1. ЗПП одлучено као у ставу трећем изреке.

Одлука о захтеву тужене за накнаду трошкова поступка по ревизији, садржана у четвртом ставу изреке, донета је применом члана 165. ст. 1. и 2. ЗПП у вези са чланом 153. став 2. истог закона, имајући у виду делимичан успех тужене у поступку по овом ванредном правном леку.

**Председник већа-судија
др Драгиша Б. Слијепчевић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић